

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Holnap hátsó hordozó:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kéziratok visszaszállítását
 vagy megőrzését nem vállalja.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 4.

Ki a hibás?

Amikor gróf Latour hadügyminisztert 1848-ban a bécsi nép szilaj felhevülésében gróf Lamberg a budapesti nép a lánchidon ugyancsak 1848-ban megölte, nem emelkedett egyetlen hang, mely a tettet mentegetni tudta vagy akarta volna és a történelem muzsája immár beirta könyvébe, hogy e két eset nélkül a monarchia aligha más alakot nem öltött volna; mert az egyik, gróf Latour hadügyminiszter végzete meggátolta az osztrák katonaságnak Magyarországra való betörését, gr. Lamberg végzete pedig V. Ferdinánd udvarát elkeserítette a magyar nemzet ellen és ezt önvédelmi harcra kényszerítette.

A fentebbi történet elmondása a debreczeni esetre alkalmazva kissé trivialisnak látszik, mert a 67 éves Herczeg János tanító kezéből kiröppent záptojás nem fog világtörténelmi fontossággal birni.

Elitéljük e legázolást, a szónak hatalmával törekszünk enyhíteni a vérző sebek fájdalmait, de egyre e sajnálatos elvadulás közben is rá kell mutatnunk arra, hogy a szocialista agitációhoz közelebb jutott a tömeg és bár önkénytelenül, a hivatali tekintély összerontása végül lépett a küzdelem terére.

Nem Fejérváry, nem Kristóffy, nem a koalíció itt a hibás, hanem hibás az

a rendszer, melyet szentesíteni törekszenek mindkét oldalról; a rideg merevséggel előállított tagadás ennek az oka.

Az alkotmányát féltő nemzet alja keveredett felül egy pillanatra.

A magyar nemzet tudja, érzi, hogy mindenki, aki alkotmányát megrontani törekszik, akár erőszakkal, akár hamis argumentumokkal, az ő nagy és nemes küzdelmét akarja megbénítani.

Nincs arról mit szólni, hogy a nép ennek az állapotnak áldatlan hatását érzi vagyoniilag csakugy, mint eszmeileg és azt azoknak tulajdonítja, akik megtámadták öt ezer éves alkotmányának belső életében.

A kormányon levő férfiak közül éppen a szellemi szerző, Kristóffy az, aki a szocialista agitáció dédelgetésével megtámadta, meggyöngyöztette a közhivatalok tekintélyét.

Nézzetek a főispáni székekre!

A magyar nemzet nagy alakjai helyébe kiket toltak fel ma szerte e hazában?!

Kik állanak ma a vármegyék, e kis államok élére? — Kik akarnak kormányozni ott, ahol ezelőtt és eddig a magyar történet nagynevű hőseinek méltó utódai állottak a vármegyei társadalom élén? Kik akarnak a városok társadalmi életének élére állani?!

Megsemmisül a tekintély, oda van a közhivatalok fénye és ebben rejlő ereje, éppen magának a kormánynak intézkedései zúzzák szét azt az erőt, mely eddig-

elé a trónt a vármegyék és városok társadalmi, politikai, közgazdasági, kormányzati ügyeiben összekötötte.

Épen a kormány törte össze, semmisítette meg azt az erőt, mely az ő főispánjaiban volt és áldozatul dobta annak az általa előidézett helyzetnek, melyből áldásos harmat nem hull a termő földre.

Bárha a történelem ugyanazon tényeket nem ismétli, azonban mégis rá kell mutatnunk a néhai gróf Apponyi György adminisztrátori korszakára, melyből az 1848-ki küzdelem fejlődött.

Hát még mindig nem ismerik a magyart?!

Hát elfeledték már Bécsben is Budapestben is néhai gróf Andrássy Gyula ama szavait, melyekkel a király elé járult:

»Uram! bizzál a magyar nemzetben! Ha egyszer egyezményre lép, azt meg is tartja. Amily szívósággal követelte ősi jogait, oly szilárdsággal fog ragaszkodni királyához és az egyszer elfogadott és szentesített törvényes alapokhoz.«

Mit követel a nemzet ma?

Semmi mást, csak azt, ami a törvényben benne van, amit szentesített a király és amelyet a király szolgálai nem hajtottak és nem hajtanak végre.

A magyar kormányok a szociálistákkal való kacérkodása, a szocialista agitátorok dédelgetése, az alkotmányos életből az alkotmánytalanság útjára való térése éppen azt a tömeget mozgósította, mely a szociálistákhoz legközelebb áll.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A matróna és a színész.

Írta: Leon Xanrof.

Az öreg asszony, a kinek a profilja olyan volt, mint a potykáé, Batignollesben lakott, egy kis házában, a melyet soha sem akart otthagyni, minthogy abban a lakásban szenderült örök álomra a papagája. Ez a papagály rendkívüli állat volt mert az anyanyelvén kívül francziául is beszélt. De ebben a házában tarthatatlan volt a helyzet, mert ugyanazon a folyosón egy műterem is volt és minthogy az öreg asszonynak potykaarcza volt és zöld szemüveget hordott, állandó rettegésben élt. A festő ugyanis szívesen ragadta meg az alkalmat, a mikor a matrónáról karrikaturákat készíthetett.

Nagyon természetes, hogy az öreg asszony élénk örömmel vette tudomásul, a mikor a kellemetlen szomszédnak fölmondottak, mert a művész ötször vagy hatszor egymásután megfedkezett a házbérnegyeddél járó kötelezettsé-

gekről. Mikor a festő kihurczkolódott, a matróna a karosszékebe ült egy kissé kacagni, azután eldudolt egy vidám dalt a régi jó időkről.

De nemsokára újból elővette a rettegés. Arra gondolt, hogy a műtermet megint festőnek fogják kiadni s a siralmas napok megint beköszöntenek.

Néhány nap múlva beköltözött az új lakó. A potykaarczu néni reszketve dugta ki az ajtón a fejét, de lassankint megkönnyebbült, az új szomszéd holmijai közt semmi gyanus eszközt nem látott. De egyszerre megpillantotta az új lakót, aki a folyosón a házmesterrel tárgyalt. Még fiatal ember volt, komoly, mint egy lokomotív, barna, mint egy havanna-szivar, a hangja menydörgésszerű, mely a legközelebbi szavakat is nagyszerűen adta elő, a haja viharfelhő, a szemei, mint két világítótorony. Az ajka szigorú szabású volt, mintha állandóan harapásra készülné. Az egész fej Marat és Napoleon között ingadozott.

A matróna megriadva kapta vissza a fejét

és apró, gyors tipegéssel futott vissza a szobába, mint a macska elől az egér. Rémséges perczeket élt át az öreg asszony, míg a jövevény elment s ő lefuthatott a házmesternéhez megtudakolni a rettenetes ember kilétét. Az új szomszéd színész volt, drámai színész s azért lakott atelierben, mert a szerepei betanulásához tágas helyiségre volt szüksége. Például a pokol szót nem tudta eldörögni, hacsak 10 méterre nem rohant elő a szobában. Hogy ki ne essék a tragédiák tónusából, a falakat fekete posztóval vonatta be, csak itt-ott tarkította egy fehér csillag a sötétséget.

Éjjelenként ettől fogva rettenetes sorsa volt a matrónának. Olykor úgy tetszett neki, hogy a föld reng s a ház tüstént összerokkad. Ez akkor történt, mikor a színész szereptanulás közben a lábával egyet-egyed dobantott.

Egy reggel az öreg asszony rettenetes hangokra ébredt.

— Meg fogsz halni!

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testület, megszünteti a köhögést, vladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Minthogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenki „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche“

Kapható orvosai rendelésre a gyógymertárakban. — Ára évszámra 4.— koron.

A tömeg hangulata akár szocialista, akár függetlenségi, akár szabadelvű, akkor alakul ki, amikor működéshez fog.

Sok keserű történet nem így történt volna, amint megesezt, hogyha a tekintély szétrompolása nem lett volna első dolga a kezdeményezőknek.

Sok, következményeiben megrendítő munkát állított meg már fele ulján a tekintély megnyilatkozása.

És amikor azt kérdezzük, hogy ki a hibás? — vessünk egy pillantást azokra, kik a fentálló társadalmi rendet nem lorrongó eszméért, nem az emberiség ügyének előbbvitelért, hanem az uralomvágyért feláldozták a féktelenkedő elemek rikoitozásainak és látni fogjuk, hogy ha hiba történt intra et extra muros, a bünösebbek azok, akik intra muros vannak.

Sinopeus.

Konfliktus a Balkánon.

A szerb-bolgár vámuniót nagyon vegyes érzelmekkel fogadták a politikai körökben. Az bizonyos, hogy Ausztria Magyarországnak, de főleg Ausztriának csak kára lehet belőle. Mindjárt a szerződés létrejötte után úgy vélekedtek, hogy ebből zavarok keletkeznek, de Bécsből siettek ezt megczáfolni. Most ismét ilyen híreket kaptunk.

Szófiából jelentik, hogy a szerb-bolgár vámuniós szerződés valószínűleg konfliktust fog előidézni a balkán államok és Magyarország-Ausztria között. Goluchovsky külügyminiszter szakitással fenyegeti Szerbiát, ha nem teszi közzé a Bulgáriával kötött vámszerződést. A sofiai lapok azt követelik a bolgár kormánytól, hogy ne hagyja cserben Szerbiát. A lapok azt mondják, hogy vigyázzon a monarchia, amely a balkán félszigeten már alig bír befolyással, hogy ezt a kevés befolyást is ne veszítse el.

Ezzel szemben Bécsből jelentik: Alaptalan a szófiái jelentés, hogy Goluchovsky Szerbiát szakitással fenyegette. Bécsben éppen nem gondolnak ilyen lépésre és azt hiszik, hogy a szerb-bolgár vámszövetség hatása csak

a Szerbiával való kereskedelmi szerződési tárgyalásnál fog érezhetővé lenni.

A politikai válság.

Kormánybiztos Debreczenben.

Dr Boda Dezső rendőrtanácsos, mint kormánybiztos tegnap este 9 óra 15 perczkor elutazott Budapestről. Reggel négy órakor Debreczenbe érkezett. A kormánybiztos nem egyedül utazott. Vele ment Tóth János rendőrkapitány, Beniczky Tamás rendőrfelügyelő, Illek Aladár rendőrségfoglalmazó, Vajnarovits belügyminiszteri segédfoglalmazó, Vojnarovits Sándor nyugalmazott altábornagy fia.

A kormánybiztosnak az lesz Debreczenben első ténykedése, hogy felfüggeszti állásától a város főkapitányát s a rendőrség vezetésével Tóth János kapitányt bizza meg ideiglenesen. Hogy milyen szerepet szánt Vojnarovitsnak, akiről az ungmegyei installáció alkalmával derült ki, hogy kicsoda, nem nyilatkozott Boda Dezső.

A budapesti főkapitányságon az a hír terjedt el, hogy a polgármestert ment helyettesíteni, akit a rend helyreállításáig szintén felfüggesztenek állásától. Ez a hír azonban legalább egyelőre korai. Valószínű, hogy a titkári teendőket végzi a kormánybiztos mellett.

Bodát a rendőrségen a közigazgatási osztály vezetésében Markovics rendőrkapitány, Tóth Jánost pedig a bűnügyi osztály vezetésében Huszár Imre rendőrfoglalmazó helyettesíti.

Debreczen, január 4 Boda Dezső dr rendőrtanácsos, kormánybiztos éjjel fél 3 órakor Tóth János kapitány és Beniczky Tamás felügyelő kíséretében ideérkezett. A pályaudvar már este 10 órakor elfoglalta a katonaság és csendőrség Csáky főhadnagy vezetésével. Kivonult két század és valóságos ostromállapotba helyezte a pályaudvar és környékét.

A pályaudvar előtt husz rendőr, három rendőrbiztos és Végh Gyula főkapitány foglaltak állást.

Tizenkét órakor éjjel, mikor a szatmári

vonat elment, kiürítették a várótermeket és ezentul csak az igazolványos hirdapírokat bocsátották be.

Félhárom órakor érkezett meg a budapesti gyorsvonat. A katonaság és csendőrség azonnal körülfogta a vonatot, melyből elsőnek Boda, utána Tóth és Beniczky szállottak ki. Mindhárom kordon között az éttermen át felvonultak a pályaház második emeletén tartott szobába, melyben Kovács Gusztáv főispánnak kellett volna megszállnia. Ott is maradtak katonai őrizet alatt reggel 9 óráig.

Kilencz órakor katonai sorfalak között és csendőrfedezet alatt, lóháton végig vonultak a városban a városházára.

Fél tíz órakor Kovács József polgármester fogadta Bodát, aki bemutatta kiküldetéséről szóló okmányait és kijelentette, hogy eljött Debreczenbe rendet csinálni.

Kovács polgármester azt válaszolta, hogy rendcsinálásra semmi szükség, mert semmi sincsen zavargás s a város népe teljesen nyugodt.

Ezután elhivatták Végh Gyula főkapitányt, akit Boda azonnal felfüggesztett. Helyébe Tóth Jánost nevezte ki és melléje Beniczkyt rendelte.

Ezután átmentek a rendőrfőkapitányi hivatalba a Kossuth-utcán át, ahol Végh átadta hivatalát Tóthnak. Az átadásnál Vecsey Imre főjegyző tanuskodott.

Boda az átadás után fölkereste az ügyészséget, a hol Sziogyártó főügyésszel és Várady Sándor dr ügyésszel igen sokáig tanácskozott. Ugy az ügyésségen, mint a városházán kijelentette, hogy ő nem tör a város autonómiája ellen; neki erre kiküldetése nincs, hanem kormánybiztossága csupán a bűnpör gyors lebonyolítása érdekében van.

Végül délelőz Boda elment a megyeházára.

Hoffmann József vizsgálóbíró egész dél-eltt folytatta a kihallgatásokat; összesen 30 embert hallgatott ki, ezek közül azonban csak Herczegh János tanitót tartóztatta le. Délutánra még husz ember kapott idézést, köztük a város több előkelősége, a kiket, hirszerint, szintén a letartóztatás veszélye fenyeget.

Félhivatalos jelentés.

(A »Magyar Távirati Iroda« félhivatalos jelentése.) Boda Dezső rendőrtanácsos az éjjel 3 órakor érkezett meg Debreczenbe. Az állomáson csendőrség és katonaság foglalt állást az esetleges rendzavarás megelőzése céljából. A pályaudvarra csak az utasok mehettek be. Ezek is csak egy negyed órával a vonat megindulása előtt. A budapesti gyorsvonat rendes időben érkezett meg. Előbb 10 csendőr szállt ki a vonatból.

Utánok Boda Dezső rendőrtanácsos, Tóth János budapesti rendőrkapitány, Beniczky rendőrfelügyelő és három detektív szállt ki. Boda Dezső és kísérete a vasuti épületben a számukra előkészített két szobában szálltak meg.

Ma reggel 7 órakor a városházát és a kapitányság épületét ismét katonaság és csendőrség vette körül, hogy a nagyszámban összegyűlt kíváncsi közönséget távol tartsa. 9 órakor 16 csendőr kíséretében érkezett meg a városházára Boda és kísérete. A városházán rögtön Kovács József polgármestert keresték fel. Boda bemutatkozott a polgármesternek, és értésére adta, hogy a miniszter őt kormánybiztosi minőségben küldte ki, de azzal a meghagyással, hogy a város autonómiáját ne érintse és ő abba nem is avatkozik bele. Az ő megbízatása kizárólag arra terjed, hogy Kovács Gusztáv főispán ellen intézett orvtámadás ügyé-

A matróna keresztet vetett és sápadtan nézett föl, hátha az égből szólnak.

— Meghalsz, átkozott! — dörgött újra, fokozódó erővel.

Az öreg asszonyt a hideg kedte rázni. Főlkelt s az ágy alá nézett.

— Igen, meg fogsz halni!

Most vette észre a meggyötört matróna, hogy a színész deklamál a szomszéd szobában. Kétségbeesett fölháborodásában elhatározta, hogy azonnal a rendőrségre megy, de a lábai nem bírták s a lépcsőn le kellett ülnie. Nyögve föltápázkodott, hogy legalább a házmesternénél tesz panaszt, a mikor újra fölzugott mögötte: — Hiába minden, nincs irgalom, meg kell halnod!

A megkínzott agg dáma rémülten futott le az utcára. Oh szörnyűség, a színész most kijött az ajtó s egyenesen utána indult, miközben villogó szemekkel sziszegte: Meghalsz, meghalsz!

— Oh Istenkém, Istenkém! — nyögdécselt megsemmisülten a matróna és a fejét egészen elveszítve, a közeli omnibuszállomás felé szaladt. Lelkendezve ült be két másik öreg nő közé — s egyszerre a színész is beugrott s vele szemben vetette magát az ülésre. A színész szemei a levegőbe meredtek s az öreg asszonyt észre sem véve, öntudatlanul suttozta a szerepét:

— Meghalsz, meg fogsz halni, átkozott!

Ezek a néma hangok menydörgéssé nőttek az öreg asszony fülében.

Az omnibusz döcögött, a színész mormolt, a vén dáma reszketett.

Egészen elmerülva a szerepébe, üresea bámult a matrónára a színész, az ajka gépiesen mozgott s nem is sejtette, milyen iszonyu aggodalmakat szerez a vele szemben ülő nőnek. A matróna rámeredt a színészre, nézte, egész kis testében megremegve, minden pillanatban összerázkódott az omnibusz zökkenéseitől, az ablaküveg rezzenésétől . . . nézte, nézte a színész, aki a szemében lassankint óriássá nőtt, szörnyeteggé, démonná, egyre rémesebb és nagyobb lett, a szemei vörös fényben lángoltak, a homlokán szarvak támadtak . . . A matróna föl akart ugrani, hogy a rém elől meneküljön, de nem tudott megmozdulni, a száját fölnyitotta, hogy segítségért kiáltson, de csak egy gyöngye sóhaj szállott el az ajkairól — az utolsó . . .

A boulevardon közönyösen szállott le a színész, hogy betérjen a kávéháza a rendes abszintjére s fogalma sem volt róla, hogy a legnagyobb diadalt érte el ma, amiről drámai színész csak álmodhat . . .

ben megindított vizsgálatot előmozditsa. Ez okból szükségesnek tartotta, hogy Vég Gyula főkapitányt *felfüggesztesse* és közölte a polgármesterrel egyidejűleg, hogy már a főkapitány utódjáról is gondoskodott Tóth János budapesti rendőrkapitány személyében. A polgármester tudomásul vette Boda előadását és örömeinek adott kifejezést afelett, hogy Boda a város autonómiáját nem érinti.

A városházáról Boda átment a főkapitányság épületébe, ahol a felfüggesztéséről már értesített Vég Gyula főkapitány Vecsey Imre főjegyző jelenlétében átadta hivatalát Tóth Jánosnak. Azután a kerületi kapitányok jelentkeztek Bodánál és Tóthnál, akik arra kérték a kerületi kapitányokat, hogy a város közönségének jól felfogott érdekében legyenek segítségükre és támogassák működésüket.

A város képe általában teljesen nyugodt. Igen megnyugtató hatást tett az a hír, hogy a kormánybiztos kizárólag a Kovács eset vizsgálatára van kiküldve és hogy a város ügyeibe nem avatkozik. Miután Boda a kapitányság épületét elhagyta, a csendőrség és a katonaság is bevonult anélkül, hogy a legkisebb beavatkozásra is szükség lett volna.

A Kovács Gusztáv elleni merénylet ügyében az ügyészség lankadatlanul folytatja a vizsgálatot. Herczeg János tanítón kívül tegnap le tartóztatták Kerekes András talyigást, aki a halottaskocsit szállította ki a vasúthoz.

Hír szerint az ügyészségnek már biztos adatai vannak arra nézve, hogy kik bántalmazták Kovácsot és ennek folytán több előkelő ember letartóztatása várható.

Debreczen, január 4. *Debreczenből* jelentik, hogy az ügyészség ma folytatta a nyomozást és letartóztatta *Schwarz* Jenő kereskedelmi iskolai hallgatót és *Kerekes* Andrást, a hullaszállító kocsis kocsisát, akit Schwarz fogadott föl.

Boda Rezső rendőrtanácsos, kormánybiztos éjjel odaérkezett, délelőtt az újságírók előtt kijelentette, hogy a hangulatot nyugodtnak találja, a hatóságok részéről igen konziliáns magatartást tapasztalt. Holnap kezdődik a részletesebb és szigorúbb nyomozás.

Fazekas főjegyző elítélve.

A budapesti büntető járásbírósnál Drill Béla elnöklete alatt ma volt a tárgyalás Fazekas Ágost felfüggesztett pestmegyei főjegyző ellen, ama vád alapján, hogy a még Taly által egybehívott közgyűlési meghívók szétküldését megtagadta.

A mai tárgyaláson Polónyi Géza védte Fazekast. A bizonyító eljárás igen rövid volt. Utána Drill felolvasta a már *előre elkészített ítéletet*, mely szerint Fazekast a btk. 480. szakaszába ütköző hivatalos hatalommal való visszaélés miatt két havi fogházra és hivatala elvesztésére ítélte. A közönség megbotránkozva hallotta az ítéletet, Polónyi nemcsak felebbezett, hanem semmisségi panaszt jelentett be, mert a bírő már kész ítéletet olvasott fel, Drill tagadta ezt és azt állította, hogy az ítéletet ott készítette.

Ezen kijelentését azonban a közönség hangos kacajjal fogadta.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, csütörtökön délután tartotta rendes havi ülését.

A rendes folyó ügyeken kívül semmi érdekesebb dolog nem került tárgyalásra s így alig háromnegyed óráig tartott az ülés, amelynek lefolyása a következő volt:

Bordé Ferencz főjegyző elnökölt. Jelen

voltak: Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Varró Domokos kir. főmérnök, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Lázár Márton kir. alügyész, Dus László v. főügyész, dr Gramm Károly h. árvaszéki elnök, dr Baróthy Akos v. főorvos, továbbá Hlatky Endre, dr Hoványi Géza, Mihelfi Adolf, Sulyok István, Konrád Márk.

A főispán elbucsztatása.

Bordé Ferencz az ülés megnyitása után sajnálattal említette fel, hogy dr *Beöthy* László főispán állásától felmentetett. Tizenkét évi együttműködés alatt szorosabb kapocs fejlődött ki a főispán és a közigazgatási bizottság között, sem hogy egyszerűen tudomásul vegyék távozását. Indítványozza, hogy a közigazgatási bizottság *Beöthy* László volt főispánnal szemben ragaszkodásának és szeretetének kifejezést adjon s érdemeit jegyzőkönyvébe iktassa.

Az indítványt elfogadták.

A közigazgatás a múlt hónapban.

Ezután a polgármester havi jelentését terjesztették elő, amelyből közöljük a következőket:

A *közegészségügyi* állapot jónak nem mondható, mert decemberben a kanyaró betegség járványszerűen lépett föl s a népmozgalmi adatok is kedvezőtlenek. A hevenyfertőző betegségek közül a hasihagymáz teljesen megszűnt s míg a vörheny 4, a roncsoló toroklob 31 esetben, 5 halálalással, addig a kanyaró összesen 233 esetben, 6 halálalással fordult elő és pedig legnagyobb számmal Olasz városrészen. Ennélfogva óvintézkedés szempontjából Olasziban az összes elemi iskolák és óvodák december hó 18-tól január 8-ig bezártak.

December hónapban született 62 fiu, 49 leány, összesen 111 gyermek.

Elhalt összesen 62 fi, 53 nő, összesen 115 egyén.

Hét éven aluli gyermek 51 halt el. A halálozások városrészek szerint Ujvárosban 21, Olasziban 42, Váralja-Velenczén 22, a kórházakban 30.

A *közbiztonsági állapot*, a többi hónapokhoz s az előző év megfelelő időszakához viszonyítva, jónak mondható. Ez a kedvező eredmény jó részben a lovasrendőrök szolgálatainak köszönhető, akiknek esti és hajnali portyázása, különösen a külső városrészek közbiztonsági állapotát javította meg. Lopás 55, sulyos testisértés 2, könnyű testisértés 2, csalás 3, sikkasztás 7, hamis pénz forgalombahozás 5, párbaj 2 esetben volt bejelentve. A nyomozás 48 esetben sikeres, 29 esetben sikertelen volt. Nyomozás teljesített még a kir. ügyészség elrendelésére 21, más hatóságok megkezesésére 41 esetben.

Letartóztatva volt 123 egyén, akik közül az illetékes bírósághoz átkisérteztetett 21, eltolonczoltatott 102. — Kihágási feljelentés 238 esetben tétetett.

Külföldre szóló utlevél 12 adatott ki, amelyek közül 10 Amerikába szólott.

A lefolyt hónapban 2 kisebb tüzeset történt.

A *közdok* bevételi eredménye december hónapban is kedvezőtlen volt, amennyiben 12.024 kor. 86 fillérrel kevesebb kincstári adó folyt be, mint az előző év megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban	25921 K 58 f.
kamatban	132 > 49 >
betegápolási pótdó	2148 > 20 >
hadmentességi díj	40 > — >
iparkamarai illeték	2380 > 79 >
háztartási adóban	37 > 08 >
mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.	

Városi adóban	26586 K 73 f.
vizdíjban	8274 > 22 >
törvényhatósági utadóban	5251 > 32 >
kamatban	10 > — >

folyt be a városi pénztárba.
December hónapban 25 új iparendélyt adott ki az I. foku iparhatóság s megszűnt 2 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

A kir. pénzügyigazgató jelentéséből kiemeljük, hogy a múlt év november hónap végén 618,000 korona volt az egyenesadó hátralék.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

NAPROL-NAPRA.

Türellem és érzékenység.

Különös nép, furcsa szerzet vagyunk mi, magyar katolikusok. Ahol nem kellene, ott türelmesek vagyunk annyira, hogy erélytelenségünk *bűn* számba megy. Ahol meg semmi ok sincs rá, ott komikusan érzékenykedünk. Hogy lehetetlen hasonlattal éljünk, olyanok vagyunk, mint akinek a fejét verik be és nem szól, de, ha a tyukszemére lépnek, hát félreveri a harangot. Az ilyen tulságos türellem egyfelől, másfelől tulzásba vitt, nevetséges érzékenység, magyarul — *élhetlenség*.

Van nekünk *autonómiánk*? Hát bizony nincsen. A *kongrua* talán rendezve van? De, hogy is. Sorompóba léptünk-e az *egyházpolitika* ellen úgy, ahogy illet s kellett volna? Eszünk ágában sem volt. Ha sorompóba léptünk volna, nem lesz belőle törvény. Megtesszük-e kölességünket *hitvallásos iskoláink* irányában? Nem tesszük. Szervezkedünk-e hazafias egyetértéssel mindenféle idegen invázió, ugynevezett bevándorlás ellen? Azt ugyan nem. Dolgozzunk-e válvetett munkával a szociáldemokrácia ellen? Bár úgy volna. Támogatjuk-e valamennyien a katolikus sajtót? Nem tömjük-e tele könyvtárunkat vallásellenes irodalommal, nem hivalkodnak-e családi asztalunkon a haszontalan rossz újságok? Nostra culpa, nostra maxima culpa. Ugyan, mondjátok meg nekünk, kedves jókatolikus testvéreink, hány ilyen kardinális kérdést tehetnénk még, amely mind azt mutatná, mennyire könnyelműek, érzéketlenek vagytok, mennyire helytelenül, nem, mennyire balgán értelmezitek ti a *toleranciát*.

Éppen itt az ujesztendő, nagyobbára most fizettek elő, azért újból főként a kereszténytelen sajtó és irodalmi termékek gondos kerülésére intünk, kérve-kérünk benneteket. Nem a magunk érdekében, hanem a ti érdekeitekben.

Mert igaz, mi a keresztény sajtó *napszamosai* vagyunk, akik nem rettenünk vissza a munkától bármilyen nehéz legyen is, de nem vagyunk *merkantil-alkalmazottak*, a kik jó pénzért boldogot-boldogtalant kiszolgálunk. Ti jól tudjátok ezt. És ismeritek azt is, hogy nálunk a *non olet* nem szerepel jelige, ha úgy tetszik *usance* gyanánt. Mi megmondjuk kinek-kinek a magáét, ahol kell, ahogy szívünkön fekszik, ha tetszik, ha nem. Így hát kétségbe nem vonható tény, hogy nem haszonlesés beszél belőlünk, amidőn azt mondjuk nektek, ne engedjete akár nyiltan, akár alattomban kekeresztényellenes, papfaló újságot, vagy könyvet házatokba.

Itt kell érzékenynek lenni. És mindenütt, ahol az *élet komolysága* megkívánja. De nem, ám nevetséges aprólékosságokban, főbenjáró dolgok rovására! Erre nézve helyi példákkal szolgálunk.

A szociáldemokraták rendbontása a legényegyletben, majd nyomdarombolásuk, most legutóbb a *karácsonyi ünneprontás, népgyűlés cséigére alatt* a városi katolikus társadalmának egyik rétegét, osztályát, csoportját sem szó-

laltatta meg itt van legeslegutóbbról a *kalandos foghúzás*, amelynek ötletéből érthetően téves és természetszerűleg rosszhiszemű premissák után a legkiméletlenebb támadások érték azt a *hasafias szerzetesrendet*, amely semmivel sem marad a többi rend mögött s amely a maga keresztény irgalmasságával több érdemet szerzett egy esztendő alatt az *összemberiség* szolgálatában, mint az összes atheista-szabadkőműves és szociálista ujságok száz év alatt! Hol az a híres, az az érzékeny katolikus társadalom, amely az ilyen eljárásról felháborodva az olyan sajtót, amely a fővárosban, úgy mint a vidéken ezekkel a fegyverekkel küzd, házából egyszer s mindenkorra kitiltaná!

Nem. A mi katolikus társadalmunk érzékenysége másutt nyilatkozik meg. Ott, ha tetszem valaki a katolikus sajtóban kimarad a jelenvoltak közül, vagy nem elég elől jár neve a báli referátában. Ilyenkor nyomban megnyilatkozik a — katolikus *öntudat*. Risum teneatis. Mondhatnánk még közelebb eső példát.

No, hanem ne mókázzunk. Értsük meg egymást. Ne keressünk a kákán csomót, hanem dolgozzunk vállvetve. Ne gyerekségeken tündödjünk s ne akadjunk meg minden szálkán, mikor gerendák állják utunkat. Akik együvé tartozunk, maradjunk együtt. Ez a fő. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Jan 11—12. Magánvizsgálatok a római katolikus tanítóképzőben.

* **Egyházmegyei személyzeti hir.** Vinkler József választott püspök, nagyprépost, püspöki helynök az elhalálózás folytán megüresedett szentjobbi római katolikus plebániára időközi helyettesül Kampell József debreczeni segédlelkészt nevezte ki s megbizta őt a plebánia vezetésével.

* **A nyugdíjbizottság ülése.** Nagyváradi város nyugdíjbizottsága ma pénteken, január 5-én délután 3 órakor a városház tanácstermében ülést tart.

* **A villamosvilágítás javítása.** A nagyváradi villamostelep részére az év elején megrendelt 900 lóerjű gépet most állítják fel s közelebb már üzembe helyezik. A villamos igazgatója tudvalevőleg egy újabb 900 lóerős gépet kíván még, hogy teljesen felszerelve, tartalékkal ellátva legyen a telep. A városban általában panaszkodnak, hogy a villamoslámpák a magánvilágítóknál nem adnak elég fényt. Ennek oka, állítólag az, hogy a vezetékek vékonyak, mert nem ily nagy fogyasztásra voltak felszerelve s most túlvannak terhelve. Ez a telep szempontjából örvendetes lehet. De vajjon nem lenne-e helyes, ha ezen a hátrányon, legalább fokozatosan segítene a telep igazgatója, a drótok kicserélése által s már most előterjesztést tenne ily irányban a villamos telep felügyelő bizottsághoz.

* **A postadíjak fölemelése.** A magyar és osztrák kereskedelemügyi kormányok körében felmerült tervek szerint az új esztendő első hónapjaiban egyes küldemények díjait felfogják emelni. A legutolsó fölemelés öt évvel ezelőtt 1900. január elsején lépett életbe. Akkor a belföldi levelező lapok díját 4 fillérről 5 fillérré, az ajánlott levelekét 20 fillérről 25-re és a pénzes utalványok díját egyes fokozatokban ugyancsak 20 fillérről 25-re emelték. Az

új postadíj fölemeléseket hivatalosan még nem hozták ugyan nyilvánosságra, de az máris bizonyos, hogy a levelek díját a belföldi forgalomban 10 fillérről tizenkettőre fogják fölemelni. Az új portókiszabást, az öt év előttihez hasonlóan azzal okolják meg, hogy a 12 filléres díjjal a külföldi paritás jobban megközelíthető (Franciaországban tudvalevően 15 cent, Németországban 10 pfenning a belföldi levelek postadíja). Ezenkívül több más postaküldemény (csomagok) díjának fölemelését is tervezik. A közönség előrelátható elégedetlenségének enyhítésére úgy akarnak intézkedni, hogy a belföldi levelezőlapok díját öt fillérről a régi négy fillére szállítsák le. Az új rend, a terv szerint márczius elsején lép életbe.

* **Eljegyzés.** A nagyváradi-ujvárosi róm. kath. iskola új tanítója s a tanítóképző intézet tanára Eber Béla az ünnepek alatt tartotta eljegyzését Kertész Erzsike kisasszonnyal Szent-Erzsébeten.

* **Sok a munka a megyén.** A vármegyén az évzáratok elkészíthetése végett a munkák valósággal felhalmozódtak. Az irodákban úgy, mint a tisztviselők szobáiban napról-napra lehet látni a hivatalos órákon kívül is a hivatalnokokat. A felhalmozott munkák azonban nem fogják maguk után vonni a hivatalos órák meghosszabbítását, mivel a tisztviselők szorgalmas munkássága miatt hátrány már a jövő hó elején nem lesz.

* **Hamis ötkoronás.** Neumann Izsák Kolozsvári-utcai szatócs üzletében tegnap délelőtt a nagy tolongásban Makrai Ferencz egy 5 koronással fizetett. Nyomban kiszült azonban, hogy az 5 koronás hamis. Ennélfogva Makrai minden tiltakozása dacára is a rendőrségre került a talmi pénzdarab, a rendőrség pedig folyamatba tette az eljárást.

* **A 48-as népkör bálbiz. gyűlése.** A nagyváradi 48-as népkör bálbizottságának t. tagjait tisztelettel kérem, hogy folyó hó 5-én (péntek) délután 6 órakor a 48-as népkör helyiségében tartandó gyűlésen megjelenni sziveskedjenek. Nagyváradi, 1906. január hó 4-én. Dr. Fenyő Sándor, bál biz. elnök.

* **Divathóbort.** Londonban, ahol a felső tizezernek sok a szabad ideje és még több a pénze, a hölgyek most új divatott honosítottak meg. A gazdag és fiatal ladyk és missek ezentul a körműködő arcképeket fognak hordani. Annak, akit legjobban szeretnek, arcképét balkezük kisujjának körmére hordják. Új, fényképészeti eljárást találtak ki e célra és egész apró klisével lehet a szeretett férfi arcképét a kis ujj körmére nyomni. Hiszen szép, szép, csak nem kell-e majd nagyon is gyakran a körömről az arcképet levakarni és mást tenni helyébe? Persze hogy ez a divat előbb-utóbb hozzánk is eljut. Könnyebb lesz a körömré fotografálni, mint a szívbe véteni.

* **A vonat elé feküdt.** Békés-Csabán Menyhárt Gáspár nyugalmazott banktisztviselő tegnap délelőtt a Békés-Csabáról Nagyváradra induló vonat elé vetette magát. A vonat kerekei ellökték Menyhártot. Sérülései nem életveszélyesek. Tettének oka életuntagság.

* **Olcsó ruszli.** Tegnap este 10 óratáj Gécei Károly rendőr a Magyar-utczán egy gyengén öltözött férfiút látott, aki a hóna alatt szorongatott hordó ruszlit minden végeladást megszegyenítő alacsony áron kínálgatta fűnek-fának megvételre. A gyanus embert végre is bekísérte a rendőrségre. Az ember itt előadta, hogy Poncsu Mihálynak hívják és napszámos lenne egyébként, de jelenleg foglalkozás hiján sétáló kurát tart Nagyváradon. A hordó ruszlit egy bohó suszerinástól vette, még pedig 10 filléért. A meglehetősen gördülékeny novella előadóját: Poncsu Mihályt nyomban zár alá helyezte a rendőrség és ez uton hívja fel a hordó ruszli jogos tulajdonosát, hogy ama lopott tárgy átvétele és panasztétel végett a rendőrség büntőosztályánál jelentkezze.

* **A szentjobbi lelkész temetése.** Lápunk szerdai számában megemlékeztünk a váradi egyházmegye gyászáról, mely Lahner Ignác szentjobbi lelkész elhunytával érte. A megboldogult lelkész temetése tegnap, csütörtökön délelőtt ment végbe Szent-Jobbon nagy részvét mellett. A beszterelést a plebánia udvarán segédlettel Rózemberszky Gyula micskei plebános, a margitai kerület esperese végezte. A gyászszertartáson nagy számmal vett részt a környék intelligenciája s a hivek. Beszterelés után a plebánia-templomba vonult a gyászmenet, hol requiemet tartottak az elhunyt lelképásztor-ért. Ennek végeztével a temetőben volt hivei közt tették örök nyugalomra az elhunyt lelkész földi porait.

* **Nagyváradi bakák Debreczenben.** A véres főispáni fogadtatás után Debreczenbe kormánybiztost küldött a belügyminiszter, azonkívül az utczákat katonaság szállotta meg. A vasutállomást, ahonnet a kormánybiztos rendelkezéseit kiadja, katonasággal rakták meg. Debreczenben állomásozik a 39 ik gyalogezred, a 7-ik huszárezred törzse, a 3 ik honvégyalogezred és a 2 ik honvédhúsárezred törzse. Hir szerint most egy kombinált közös gyalogezredet rendeltek még Debreczenbe és pedig hat ezredből, mindeniktől 1—1 zászlóaljból összeállítva. A nagyváradi 37-ik gyalogezred is ezek közé tartozik, amennyiben egy zászlóalját Debreczenbe vitték a rend fentartására.

* **Thea-estély Velenczén.** A Nagyváradi-Velence és Váraljai Polgári Kör f. hó 6-án, azaz szombat este tartja saját helyiségében (Kolozsvári utca, Feldheim ház) sikerültnek ígérkező thea-estélyét, melyre a kör tagjait és az az iránt érdeklődőket, minthogy meghívó ez alkalommal kibocsátva nincs, ez uton hívja meg a rendezőség. Az estélyre — amelyen a kör saját jól szervezett zenekara mutatkozik be — a következő élvezetes műsort állította össze a rendezőség: Megnyitó: előadja a zenekar. Kuplák: előadja Pfeifer Ferencz. A kis lány baja: előadja Bartha Erzsike. Magyar dalok: énekl Mikusay Ozmán. A pechvogel, vig monolog: előadja Jámbor Lajos. Belépti-díj nincs. Kezdeté este 8 órakor.

* **A korcsolyaszezon itt van.** A Szi-bériából elszabadult, kegyetlen, metsző szél tegnapelőtt megszűnt s azóta pompás telünk van. A hideg elég erős, de ezt fel se vesszük, mert csendes az időjárás. Halifax-hiveinek meg van a kitűnő szórakozásuk, s fel is használják az alkalmat, mert ki tudja meddig tart. Naponként tömegesen keresi fel különösen a fiatalok, a pompás, sima jégpályákat s örömmel gyakorolja a testedző sportot. A Városliget kitűnő jégpályája úgy délelőtt, mint délután nyitva van s előkelő közönség keresi fel. — A Sporttéren is megnyitott a jégpálya és sok látogatója van naponta.

* **Deszka tolvajok.** Nagy Lajos és Dávid Imre lovasrendőrök a múlt éjszaka portyázásuk közben a Füzesen levő Incze Lajos-féle fatelepen három gyanus alakot láttak, akik két darab másfélőles hiddeszkat emeltek volna világgá. A lovasrendőrök közeledtére futásnak eredtek, azonban el nem menekülhettek. Mindhármójukat behozták a lovasrendőrök a rendőrségre és itt folyamatba tették ellenük az eljárást. Nevük a nyomozat érdekében egyelőre még nem közölhető.

* **Találtatott.** Bitangásban találtak egy négy hónapos, törött lábú ordas malacot, ezenkívül egy hamvas tollu tyukot. A jeles külsejű állatok gazdáját ez uton hívja fel a rendőrség, hogy jelentkezzenek a kihágási kapitánynál 8 nap alatt, mert ezen időn túl a malacot is, meg a tyukot is árverelő dob siratja el.

* **Rheuma, köszvény, csont és izomszagatás** ellen legbiztosabb hatása van *Citosan*-nak, kapható a *»Kigyó«* gyógyszerárban, Nagyváradi, Bémer-tér és a Vadász-féle Drogueriában. Ára 90 fillér.

x **A közönség érdekét** mozditotta elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatokat szerzett szabászt szerződtetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb izlést is kielégli, s így bárki *egyhármadrésnyivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmébből ruhaszükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közölkívanságra dus collectióját bármikor rendelket zésre bocsátja s azt választás megejtése végett bárhova elküldi.

x **Utolsó és bucsu előadását** tartja ma pénteken este *Fiedler hasbeszélő* teljesen új műsorral a *Lloyd orfeumban* mely alkalommal bemutatja az anyósát. Ma 2 ik fellépte *Fritzi Larisson* átváltozó táncművésznőnek, ki már első fellépétekor megnyerte a. n. é. közönség tejszését. *The Guston* zenebohócok saját találmányu zeneszámaikkal általános tetszést és sok tapsot aratnak. Fellépnek az összes szerződtetett tagok új műsorral és új kúplékkal. Ma új bohózat. Kezdeté 9 órakor. a. n. é. közönség szives pártfogásáért esedezik mély tisztelettel Berényi igazgató.

x **Köhögés nem betegség.** Gyakran hallani ezen megjegyzést. De mily káros tévedés. Igaz, vannak emberek, akik köhögnek s mégis megöregednek. De mily gyakran támadnak a köhögés elhanyagolása folytán súlyos betegségek, nevezetesen tüdőbetegség, holott kellő időben annak keletkezése és terjesztése meggátolható. A köhögés tehát soha sem hanyagolandó el, hanem vegyük azonnal az ismert *»Sirolin-Roche«* hatásos szert, mely nemcsak a köhögést szünteti, de az étvágyat is előmozdítja és a testerőt fokozza. Kapható a gyógyszerárakban.

IRODALOM.

Kyriale Sive Ordinarium Missae cum eantu gregoriano editionis Vaticanae. Ordinarium Seccoviensi approbate Graz »Styria« könyvkiadókereskedés, 1906. 8° (80 oldal) 75 fillér, vászonkötés piros szíllel 1.25 korona. Az Ordinarium Missae a grazi »Styria«-czég kiadásában jelenik meg. Ezen első kiadás a legpontosabb utánezata a római eredetűnek, alak, oldalszám, beosztás, sőt még papír, szín és minőség tekintetében is. A neuma alakzatok a római kiadás hű utánezatai s a dallam-szakaszok világos, áttekinthető képét nyújtják. Csekély gyakorlat után is szembeszökők a zeneművészeti előadás szempontjából ezen tradíciós kiadás előnye. A »Styria« az első czég, mely a Róma által az egész egyháznak adott dallamokat a könyvpiacra hozza. Továbbá ugyanez a czég: choral hangjegyes. Zsebkidást és modern hangjegyű frazirozott és előadási jegyekkel ellátott kiadást hirdet Grunewald Camillo, győri zenetanártól és hozzá orgonakiséretet Horn Mihály patertől (Seckau.) Mindez legközelebb ehagyja a sajtót. Magyarország számára a kiadások árusítását Buzárovics Gusztáv esztergomi könyvkereskedő-czég vállalta el.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Bolond. B.
Szombat: Bolond. C.
Vasárnap: d. u. Smólen Tóni este: Fehér Anna (először.)

A Bolond. Teljesen új betanulás és rendezés mellett fantasztikus tárgyú eredeti magyar operette elevenítenek fel ma a színházban. Rákosi Szabados darabja A Bolond került ma előadásra, előreláthatólag tetszés mellett. A darab szerepei elsőrendű kezekben vannak. Holnap C. bérletben megismétlik az előadást.

Fehér Anna bemutatója. Már csaknem elkészült a személyzet Gárdonyi Géza magyar betyártörténetének, a »Fehér Anna«-nak betanulásával. A főpróbát vasárnap délelőrt tartják meg és este megtartják bérletszünetben a bemutatót. A mit érdeklődéssel vár a publikum. Az estére várja a színház Gárdonyi Géza lejtvetelét.

TÁVIRATOK.

Gautsch a királynál.

Budapest, január 4. (Saját tud. táv.) A király ma kihallgatáson fogadta Gausch osztrák miniszterelnököt és más osztrák minisztereket.

A nemzeti ellenállás.

Budapest, január 4. (Saját tud. táv.) Laszberg ma kijelentette, hogy e hó 14-én ő fog elnökölni a közigazgatási bizottság ülésén.

Beniczky alispán tartózkodik mindenemű hivatalos érintkezéstől a megyefőnökkel és kijelentette, hogy míg Laszberg a főispáni esküt le nem teszi, vele hivatalosan egyáltalán nem tárgyal. A vármegyei tisztviselőkhöz körrendeletet intézett, melyben felhívja őket, hogy a behívott póttartalékosok családjainak kérvényeit soron kívül a legnagyobb méltányossággal intézzék el.

Makó, január 4. Csanádmegye közgyűlését megelőzőleg a függetlenségi pártkörben előleges értekezletet tartottak a bizottsági tagok. Justh Gyula itt bejelentette egy képviselő belépését a függetlenségi pártba.

Majd Návay beszélt a kormány törvénytelenységéről. aztán elindultak a vármegyeházára kísérve a nép éljen kiáltásától. A vármegyeházat már akkor 80 csendőr tartotta megszállva. Justh házelnök bemutatta magát a csendőrhadnagynak s kérni, kirendelte őket oda.

— Cseresnyés főispán.

— Nem ismerünk ilyen nevű főispánt.

Majd Hervay alispán a törvény nevében felszólitotta a hadnagyot, hogy engedje a bizottsági tagokat a közgyűlési terembe. A hadnagy megtagadta és a bemenetet fegyveres erővel meggátolta. Hervay erre megállapította a törvénytelen erőszak alkalmazását s kijelenté, hogy e miatt bünvádi feljelentést tesz.

Ezután a városházára mentek rendkívüli közgyűlésre. Hervay alispán elnökölt. Egyhangulag elfogadták a választmány javaslatát, mely szerint Cseresnyés kinevezését s így rendeleteit sem ismerik el törvényesnek.

A közgyűlés megállapította, hogy Hervay a törvényes alispán, majd elfogadta Justh indítványát, mely szerint a csütörtöki közgyűlést nem tartják meg, a közigazgatási bizottság ülésén pedig tiltakozni fognak Cseresnyés jelenlétele ellen s ha felszólításukra nem távozik, a passzív rezisztenciának avval adnak kifejezést, hogy érdemleges határozatot nem hoznak.

Turócszentmárton, jan. 4. (Saját tud. táv.) Az installáló közgyűlésen elha-

tározás folytán senki sem jelenik meg, még a tótok sem.

Debreczen, jan. 4. (Saját tud. táv.) Az ellenzéki körök Kovács könyelműségét okolják a vele történt brutalitásért.

Goluchowszky távozása.

Budapest, jan. 4. (Saját tud. táv.) Illetékes körökben azt hiszik, hogy Goluchowszky távozása a magyar helyzettel függ össze és erősen reménykednek, hogy az ő távozása a mai áldatlan helyzet békés lebonyolításához vezet, mert eddig Goluchowszky gátolt meg makacsul minden a nemzeti küzdelem javára szolgáló engedékenységet.

Kristóffy árverelik.

Makó, január 4. (Saját tud. táv.) Kristóffy városi adótarozása tárgyában a belügyminisztériumba ma érkezett az átirat, mely szerint a belügyi ügyvivő 341 K városi adóval tartozik. Az árverést megtartják ellene.

A kormány tervei.

Budapest, január 4. (Saját tud. táv.) Ma délután minisztertanács volt, amelyen elhatározták, hogy az összes kinevezendő főispánokat kivételes hatalommal fogják felruházni, a gyülekezési jogot megszorítják, és a sajtót megrendszabályozzák. E tervek keresztütvitelére a közös hadügyminiszter két osztrák hadtestet bocsátott a törvénytelen kormány rendelkezésére. Még csak ezután következik tehát a megígért nyomor és szenvedés.

Fejérváry különben legközelebb Bécsbe utazik, hogy jelentést tegyen a királynak a helyzetről.

Fazekas bünpöre.

Budapest, jan. 4. (Saját tud. táv.) Fazekas főjegyző elítélése a tárgyaláson jelenlevő hallgatóságot erősen megbotráncoltatta. Az ítéletet kihirdető Grill járásbíró mindentéle szidalmakkal illették.

— Szégyelje magát. Bizonyosan főügyész akar lenni — hallatszott a tárgyalóterem különböző oldalairól.

Az elítelt főjegyző iránt annál élénkebben nyilatkozott meg a hallgatóság rokonszenve.

A megyei tisztviselők országos egyesülete pedig a függetlenségipárt belevonásával nagy ovációt készül rendezni Fazekas főjegyző tiszteletére, sőt érdekében országos mozgalom megindítása van tervbe véve.

Fazekas védője, Polónyi Géza Grill járásbíró ellen fegyelmi eljárást tétet folyamatba.

Szenzációk letartóztatás.

Budapest, január 4. (Saját tud. távirata.) Rómából jelentik: A legfelsőbb számszéknel fogatosított vizsgálat következtében letartóztatták *Brunetti* osztályfőnököt. Ámbár a hiányzó összeg nem nagy, sőt mint a lapok írják, már meg is térítették. *Brunetti* letartóztatása mégis nagy feltűnést kelt, mert meghatalmazás nélkül nagy államférfiaknak nagy összegeket előlegezett. Azt hiszik, hogy még másokat is le fognak tartóztatni.

Az orosz forradalom.

Berlin, jan. 4. A Vossische Zeitung pétervári tudósítója a következő helyzetképet táviratozza lapjának: A mérsékelt demokrata Narodjana Szvoboda elkobzása következtében a helyzet tökéletesen olyan lett, amilyen Pleve meggyilkolása előtt volt.

Moszkva, január 4. Hatósági intézkedésre különböző helyeken parasztyűléseket tartottak, hogy a parasztságot felvilágosítsák az adófizetés megtagadásából kitolyó végzetes következményekről.

A gyűlések eredményeivel jártak, amennyiben a parasztságot kijelentették, hogy az adó megtagadásra vonatkozó határozatoknak nem engedelmessékednek.

A Moszkva környékbeli személyforgalom ismét helyreállt. A moszkvai vasúthálózatnak több, mint száz mozdonyvezetőjét letartóztatták, mert résztvettek a felkelésben.

Varsó, január 4. Ivangrod és Radom közt a vasúti hid megrongálása következtében kisiklott egy személyvonat. Két vasúti alkalmazott meghalt, több utas megsebesült. Jasztrév állomását fegyveres csoport kifosztotta és a kasszát is kirabolta. Varsóban megszűnt az általános felkelés.

Vladikavkaz, január 4. Egy sereg tartalékos megakart ölni két forradalmi szónokot, de ebben a katonaság meggátolta őket.

Német és japán katonák verekedése.

Budapest, január 4. (Saját tud. távirata.) Londonból jelentik: Pekingből érkezett távirat szerint japán és német katonák között véres verekedés volt. A katonák kétségbeesett harcot folytattak egymás ellen, amelyben 12 német és 8 japán megsebesült. Egy német katonán 28 szúrás van. 4 japán állapota válságos. A külföldi tengerészek és katonák körében igen élénk a hangulat a japánok ellen. Most az összes katonák a kaszárnyákban vannak konsignálva. A német parancsnok a többi külföldi parancsnokokkal tanácskozik.

A bajor király súlyos beteg.

Budapest, január 4. (Saját tud. távirata.) Münchenből jelentik: Utolsó napokban élénk táviratváltás volt München és Fürstensiegi kastély közt, hol Ottó bajor király tartózkodik. A beteg király állapotában kedvezőtlen fordulat állott be.

Elégett a lakásán.

Budapest, január 4. (Saját tud. távirata.) Gráczból jelentik: Schreiner Klotild 74 éves leány múlt éjjel lakásán elégett. Tűz ütött ki, és csak megszenesedett holttestét találták meg. Testvére volt Schreiner lovagnak, az osztrák urakháza tagjának.

A spanyol király balesete.

Madrid, jan. 4. Midőn a király ma délután Carabanczel gyakorló térre tovaolt utközben megbokrosodott a lova és ledobta a királyt. A király rögtön felkelt a nélkül, hogy megsérült volna. Majd ismét lóra ült és a gyakorlótérre lovagolt. A király sérüléséről a tőzsdén elterjedt hírt a miniszterelnök formális megczáfolta.

Románia halad.

Bukarest, jan. 4. A kamara 67,900,000 franknyi hitelt szavazott meg, a melyből 30 milliót a hadsereg céljaira, 33 milliót vaggio-

nok beszerzésére, állomások és műhelyek építésére fordítva, 4,300,00 frankot pedig a földművelésügyi miniszterium rendelkezésére bocsátanak. Az országgyűlés január 24-ig tart karácsonyi szünetet.

A földrengés után.

Petencia, jan. 4. Genconában ma 18 ház beomlott. Több ház beomló félben van. Félnek, hogy a beomlás emberéletben is tett kárt. A segélyakciót megindították.

NYILTTÉR.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kigazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a
Szent László nyomdában.
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

REGÉNYCSARNOK.**Gyorgyejev Foma.**

Irta: Gorkij Maxim 19.

Foma gyakran gondolt Pelagejára s kezdetben szomorú volt, mikor Pelageja képe elvonult képzelete előtt. Az idő mult s lassankint eltörölte ez asszony vonásait s szinte észrevétlenül költözött be álmai közé a kis, angyalhoz hasonló Medinszkája, aki minden vasárnap megjelent Ignácznál s ilyenkor mindig a menedékhelyre vonatkozó kérésekkel állt elő. Foma az ő jelenlétében nehézkesnek, formátlannak és eserlennek érezte magát. Észrevette, hogy valahányszor az asszony ránézett, szemei elhomályosodtak, ajka remegett, miközben láthatók voltak apró, finom, fehér fogai.

— Atyja észrevette, hogy Medinszkája a fiát nézi. Így szóló tebát:

— Csak ne nagyon bámuld meg ezt a gyereket. Vigyázz, olyan ez, mint a faszén, kívül fekete, sima s olyan, mintha hideg volna, de ha a tenyeredbe veszed, elégeted a bőrödét. Ignác egyre türelmetlenebb lett, folyton dörmögött s egyre panaszkodott.

— Már aludni sem tudok — mondta. — Hirtelen fölébredék, a szívem verése nem egyenletes, hol siet, hol lassan ver . . . olykor megéppenséggel nem akar verni. Ilyenkor úgy érzem, mintha le akarna szakadni a helyéről s lezuhanna a beleim közé. Édes Istenem! A halál valahol itt ólálkodik a közelemben.

Csakugyan a halál volt, mely kinyújtotta feléje a kezét s földhöz vágta a hatalmas embert.

Egy augusztusi reggelen történt. Foma még aludt, mikor valaki megragadta a vállát.

— Kelj föl!

Foma fölnyitotta szemét s látta, hogy atyja

az ágy mellett levő székre ült s egyre mondta:

— Kelj föl, kelj föl!

A nap éppen most kelt föl s sugarai odastek Ignác fehér ingére.

— Korán van még — mondta Foma — és nyújtózkodott.

— Jó . . . majd később alhatsz.

Foma a takaró alá bujt s lustán kérdezte:

— Szükséged van valamire?

— De hát kelj föl, édesem. Ha fölkeltelek,

bizonyára szükségem van valamire.

Foma atyja arczára pillantott s észrevette, hogy ez az arc egészen fakó és fáradt.

— Beteg vagy?

— Egy kissé . . .

— Orvost hívassak?

— Nem kell. Öreg vagyok már. Tudom, hogy mi bajom.

Réveteg szemmel nézett körül a szobában. Foma felöltözött, Ignác pedig lassan, halkán beszélni kezdett.

— Félek a lélekzettől. Ugy érzem, hogy ha most tele tudóval lélekzetet vennék, szétrepedne a szívem. Reggeli mise után hivasd el a pópát.

— Ugyan, mi jut eszedbe? — mondta Foma mosolyogva.

— Az nem árt. Mosakodjál meg és menj le a kertbe . . . a szamovárt odavittem . . . ott fogunk reggelizni . . . Nagyon szeretnék egy kis forró teát inni . . . Siess!

Ignác fölállt a székről, mezitelen lába remegett, mikor egyet lépett s görnyedten vándorolt végig a szobán. Foma utána nézett s érezte, hogy félelem költözik szívébe. Gyorsan megmosakodott s a kertbe sietett.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.**A gabonatőzsde határideje.**

Budapest, jan. 5.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab ápr.-ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktőzsde.

Budapest, jan. 5.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	706.—
Leszámitoló bank — — — —	499.—
Rimamurányi — — — —	548.—
Osztrák-m. államvasúti részvény	681.75
Közuti vasut — — — —	582.50
Városi villamos vasut — — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906. jan. 5-án

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	114.75
Magyar koronajárda 4 — 0% — — — —	95.75
Magyar koronajárda 1% — — — —	86.70
Magyar földterem teherm. kötvény 4% — — — —	97.—
Horváth-szlavon földszorsjegy tesítési kötvény	96.50
Magyar nyerevény di. szesit-kölesön — — — —	213.—
Tisza-szab. és szegesei jegy-kölesön — — — —	159.—
Osztrák járadék papírban — — — —	99.75
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100.75
Osztrák korona járadék — — — —	117.50
Osztrák járadék aranyban — — — —	99.75
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — —	793.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	678.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény — — — —	68.50
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.14
Német birodalmi márka — — — —	17.655
London vista — — — —	27.015
Páris vista — — — —	95.57
20 márkás arany — — — —	23.52

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Belépési felhívás!

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“

1906. január 1-én nyitotta meg

11-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon czélnak szolgál, hogy *kötelező heti befizetések* által, *apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek* s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félretenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzet üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetét könyvecskének kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca sz.) eszközöltetik. Nagyvárad, 1905. nov. 6.

Az igazgatóság.

A 11-ik évtársulat befizetési napjai:

Szerdán délután . . . 3—5-ig.
Pénteken . . . 3—5-ig.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

23293—1905 szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy a Lőrincz Dávid és Rothart A. Ede által felállítani szándékolt kokuszszirgyár telep telepenyedélyezése tárgyában folyó évi január hó 16-ik napjának délelőtti 11 órájára a Vámház utca 7 és 13. számú házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, a mely körülményről az érdekeltek oly figyelemmel értesítetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vételét nem fognak.

Nagyvárad 1905. december 30.

Gerő,
r. főkapitány.

1461.

Felhívása **Filléres Takaré- és Segélyszövetkezet**

1906 január 1-én új évtársulatot nyitott.

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — *hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér* képezi.

A szövetkezet célja az, hogy egy részről a tagok részére kisebb összegű hetenként ismétlődő betétek által *a vagyongyűjtést* lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamattal mellett *kölcsönöket* kaphassanak.

A beiratások a *Leszámitoló és Jelzálogbank helyiségében* (Bémer-tér, Lévaipalota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendőek.

A *vidéki beiratkozók* a heti befizetéseket a postatakarékpénztár útján *portómentesen* teljesíthetik.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

1407.

»FILLÉRES«
TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET.

Aláírási felhívás.**A Pesti Hazai Első Takarékpénztár
ÚJ SORSJEGYEIRE**

előjegyzéseket az eredeti feltételek mellett a mai naptól kezdve elfogadunk. Ezen sorsjegyek körülbelül 140 koronás árfolyamon bocsátatnak ki s biztonságuknál, játéktervükönél és olcsóságuknál fogva felülmulják az összes hazai sorsjegyeket.

Minden sorsjegynek nyernie kell.

Evenkint 3. huzásuk lesz: **600000, 300000, 200000, koronás 15 és 50000, 40000, 20000, koronás melléknyereményekkel.**

Az új sorsjegyek iránt mutatkozó rendkívüli érdeklődés következtében kérjük az előjegyzést mielőbb teljesíteni, melyet beérkezésük sorrendje szerint fogunk figyelembe venni.

Jegyzésnél darabonként — 5 — korona fizetendő foglaló fejében.

Ezen új sorsjegyekre a legmagasabb előleg kölcsönt nyújtjuk **olcsó kamattal** mellett.

Polgári takarékpénztár részvénytársaság

1453.

Kossuth Lajos utca 4. sz.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árban kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

Felhívás jegyzésre!

A Pesti Hazai Takarékpénztár SORSJEGYEIRE előjegyzéseket az eredeti kibocsátási árfolyamon már most elfogadunk.

A sorsjegyek február hónapban kerülnek kibocsátásra és az akkor közléteendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a

Pesti Hazai Első Takarékpénztár sorsjegyeinek évenkint HÁROM HUZÁSA lesz,

egy K **600,000** (hatszáz ezer korona) és
két K **300,000** (háromszáz ezer korona)

összegű tőnyereménnyel, **50,000 K, 40,000 K, 20,000 K** stb., stb. minden huzásnál száznál több melléknyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105 kor.-tól 125 koronáig emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegy tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, a melylyel a további nyereményhuzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek úgy a nyeremények nagysága, mint a játékterv összeállítása tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyerési kilátásait messze felülmulják. — Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés következtében ezek árfolyama előreláthatólag jelenlékenyen emelkedni fog, azért ajánljuk, hogy jegyzéseit mindenki haladék nélkül teljesítse. — A jegyzéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni. — A kibocsátási árfolyam kb. 140 korona lesz. — Jegyzési bejelentésnél drb.-ként 5 korona fizetendő foglaló fejében.

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank

NAGYVÁRAD, NAGY-TELEKY-UTCZA.

Olcso, mélyen leszállított árak mellett kerülnek eladásra összes férfi, és női divatáru cikkek a

Fábry Testvérek

üzlethelyiségében Moskovits-palota,
Igazi alkalmi eladása egész finom áruknak, különösen nagy választék férfi ingek, gallérok, kszelők, divatos férfi, fiu és gyermek kalapok, sapkák, keztük, harisngák, alsó jäger ruházatok, takarók, utazó- és lópokróczok, galocsenek, hóczipők, férfi, női és gyermek lábbelik, egész finom minőségben, olcsó árak mellett, francia parchetek, rumburgi vásznak, szalag csipke, selyemkendők, pamutok különösen leszállított árak mellett.

3000 drb férfi divat nyakkendők igazán olcsó árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett,
Az üzletberendezés eladó. 1447.

Felhívás jegyzésre!

A Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegyeire előjegyzéseket az eredeti kibocsátási árfolyamon

már ma elfogadunk.

A sorsjegyek a legközelebbi hónapokban kerülnek kibocsátásra és az akkor közzéteendő hivatalos tervezetből közölhetjük, hogy a Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegyeinek évenként három huzása lesz,

egy K. 600.000 (hatszáz ezer korona) és
két K. 300.000 (háromszáz ezer korona)

összegű főnyereménnyel. 50.000 K, 40.000 K, 20.000 K. stb. stb., minden huzásnál száznál több melléknyereménnyel.

A legkisebb nyeremény, melyet minden sorsjegynek nyernie kell, 105 kor.-tól 125 koronáig emelkedik, azonkívül a legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegyek tulajdonosa egy nyereményjegyet kap, amellyel a további nyeremény huzásokon játszik.

Ezen sorsjegyek, ugy a nyeremények nagysága, mint a játékterv összeállítása tekintetében minden eddigi hazai sorsjegy nyerési kilátásait messze fölülmulják.

Az új sorsjegyek iránt méltán mutatkozó nagy érdeklődés következtében ezek árfolyama előreláthatólag jelentékenyen emelkedni fog, azért ajánljuk, hogy jegyzéseiket mindenki haladék nélkül teljesítse. — A jegyzéseket beérkezésük sorrendje szerint fogjuk figyelembe venni.

A kibocsátási árfolyam körülbelül 140 K lesz. — Jegyzési bejelentésnél darabonként 10 korona fizetendő foglaló fejében.

1441

Központi Takarékpénztár.

KERN ES PETROVICS

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványvíz és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utca. (Huzella M. céggel szemben).

Az arany kereszthez.

Ajánljuk friss csemege árucikkeinket a legolcsóbb árakon, a legpon-
tosabb kiszolgálás mellett.

Különbéle csemege-datolya. Compot-
szilva. — Friss malaga szőlő.
Szultán-füge. — Smyrna-füge.

CUKROZOTT vegyes **GYÜMÖLCSÖK**
Dešsert papirhéju mandula.

Tea-sütemények

friss minőségekben.

PÁCOLT ÉS MARINÁLT HALAK.

FRISS kelettengeri **HERING.**

Szardiniák összes nemei.

Ementhali, Groi, Gorgonzola, Strachinó,
Imperial és összes csemege-sajtok.

Naponta friss különféle
felvágottak.

Vestváliai és
Prágai sódar.

LIPCSEI étvágykolbászka.

Conservek. — Főzelékfélék.

Legkitünőbb rumok.

China és orosz TEÁK nagy választékban.

Legjobb
minőségű **kávék**

Jamaika, Cuba, Ceylon,
Arany-Jáva és Mokka.

Óriási választék mindenféle
cukorkákban

diszes dobozokban és kimérve.

KUGLER HENRIK (Gerbaud)

udvari cukrász **összes gyártmányai-
nak főlerakata**, u. m.:

Csokoládék, cocoa,

Tea-sütemények, Mignon-
sütemények és cukorkák.

Tisztelettel kérjük a t. vevőközönséget,
kik náunk könyvecskére óhajtanak vásá-
rolni, bennünket értesíteni sziveskedjenek,
hogy mielőbb elküldhessük könyvecskéinket.

Tisztelettel

KERN és PETROVICS

fűszer-, csemege-, bor és ásványvízkereskedők.